

21.2.2020

Rundskriv W-01/2019 om registrering av statlige virksomheter i Enhetsregisteret

- revidert februar 2020

Rundskriv | Dato: 21.2.2020

Nr: W-01/2019

Vår referanse: 19/6201

Mottakere: Departementene, statlige virksomheter

1. Alle statlige virksomheter skal registreres i Enhetsregisteret

Alle statlige virksomheter skal registreres i Enhetsregisteret. Dette fremgår av lov 3. juni 1994 nr. 15 om Enhetsregisteret (enhetsregisterloven) § 4 første ledd bokstav a. Dette rundskrivet fastsetter retningslinjer for statlige virksomheter som enten skal registres i Enhetsregisteret for første gang, eller som skal endre opplysningene som er registrert. Statistisk sentralbyrå (SSB) mottar og behandler meldingene om registreringer knyttet til virksomheter i offentlig sektor i Enhetsregisteret.

Bestemmelser om økonomistyring i staten kapittel 1 definerer og avgrenser hva som menes med en statlig virksomhet. Denne definisjonen ligger til grunn for rundskrivet, jf. punkt 2. Rundskrivet gjelder ikke statsforetak, heleide aksjeselskaper og andre virksomheter og foretak som ikke er en del av staten som juridisk person. Bestemmelsene om økonomistyring i staten forvaltes av Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ).

I punkt 3 omtales de ulike nivåene som statlige virksomheter deles inn i ved registreringen i Enhetsregisteret.

I punkt 4 gis en oversikt over hvilke opplysninger om statlige virksomheter som *skal* registreres i Enhetsregisteret, og i punkt 5 hvilke opplysninger som registreres i noen tilfeller. Punkt 6 beskriver hvilke opplysninger som *ikke skal* registreres. Rundskrivet gir i punkt 7 informasjon om *hvem* som har ansvaret for å oppdatere opplysningene i Enhetsregisteret.

2. Hva er en statlig virksomhet?

*Bestemmelser om økonomistyring i staten*¹ inneholder en definisjon av en *statlig virksomhet*. Definisjonen inneholder et sett med kriterier som skal brukes av departementene ved vurderinger og beslutninger om organiseringen av sitt ansvarsområde gjennom å opprette og avvikle underliggende virksomheter og flytting av ansvarsområder mellom underliggende virksomheter.

Kriteriene legges til grunn for registrering av departementenes underliggende virksomheter i Enhetsregisteret, jf. enhetsregisterloven § 4 første ledd bokstav a.

Alle kriteriene må være oppfylt for at en enhet skal ha status som statlig virksomhet. *Bestemmelser om økonomistyring i staten* kapittel 1 punkt 1.2 *Virksomhetsbegrepet i staten* lyder:

«Statlige virksomheter under departementene må oppfylle følgende kriterier:

- a) Departementet har fastsatt instruks for enheten i tråd med bestemmelsene punkt 1.3.

¹ Link til Lovdata legges inn i den publiserte versjonen

- b) *Enheten mottar bevilgninger og/eller andre budsjettfullmakter gitt av Stortinget som et ordinært forvaltningsorgan, et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter eller en forvaltningsbedrift.*
- c) *De ansatte er underlagt lov om statens ansatte mv. (statsansatteloven) og lov om offentlige tjenestetvister og det statlige tariffområdet, med mindre det er fastsatt unntak fra virkeområdet.*
- d) *Enheten mottar tildelingsbrev i tråd med bestemmelsene i pkt. 1.5.*
- e) *Enheten rapporterer regnskapsopplysninger til statsregnskapet i tråd med bestemmelsene i pkt. 3.5.*
- f) *Enheten utarbeider egen årsrapport med et årsregnskap i tråd med bestemmelsene i pkt. 2.3.3 og 3.4.*
- g) *Enhetens betalingsformidling skjer gjennom statens konsernkontoordning i tråd med bestemmelsene i pkt. 3.7.1.*
- h) *En virksomhet er direkte underlagt et departement.»*

Det er ikke anledning til å opprette nye statlige virksomheter som ikke er direkte underlagt et departement, med mindre det er gitt særskilt unntak fra kapittel 1 punkt 1.2 i *bestemmelser om økonomistyring i staten*. Dersom det er gitt slikt unntak, skal virksomheten registreres som en statlig virksomhet i Enhetsregisteret.

DFØ behandler søknader om unntak fra økonomiregelverket i staten². Klage på DFØs behandling rettes til Finansdepartementet.

3. Hvordan registrere statlige virksomheter i Enhetsregisteret?

Melding om førstegangsregistrering og senere endringer skal sendes til Enhetsregisteret via skjemaet *Samordnet registermelding* i Altinn³.

Se punkt 7 om hvem som har ansvaret for å oppdatere opplysningene i Enhetsregisteret.

Staten

Departementene, Statsministerens kontor og Sametinget registreres i Enhetsregisteret med organisasjonsformen staten.

Stortinget og domstolene i Norge er også registrert med organisasjonsformen staten, men er ikke omfattet av dette rundskrivet. (Domstoladministrasjonen er en statlig virksomhet, og er omfattet av rundskrivet.)

Statlige virksomheter

Statlige virksomheter under departementene og Statsministerens kontor registreres i Enhetsregisteret med betegnelsen organisasjonsledd, på nivå 1. For alle statlige virksomheter skal det fremgå av registreringen hvilket departement de er underlagt.

De statlige virksomhetene har ofte navn som -etat, -direktorat, -verk, -tilsyn, -nemnd, -ombud, -institutt, -råd og -vesen. Enkelte statlige virksomheter har valgt å registrere flere underliggende enheter med betegnelsen organisasjonsledd (på nivå 2) for å vise organisasjonsstrukturen internt i

² Økonomiregelverket består av *reglement for økonomistyring i staten* og *bestemmelser om økonomistyring i staten*.

³ <https://altinn.no/skjemaoversikt/bronnoysundregistrene/registrering-for-enheter-i-offentlig-forvaltning-samordnet-registermelding/>

virksomheten (regioner, avdelinger, seksjoner mv.). NAV og Politi- og lensmannsetaten er eksempler på statlige virksomheter som er registrert med en slik struktur.

Underenhet – registrering av aktiviteten

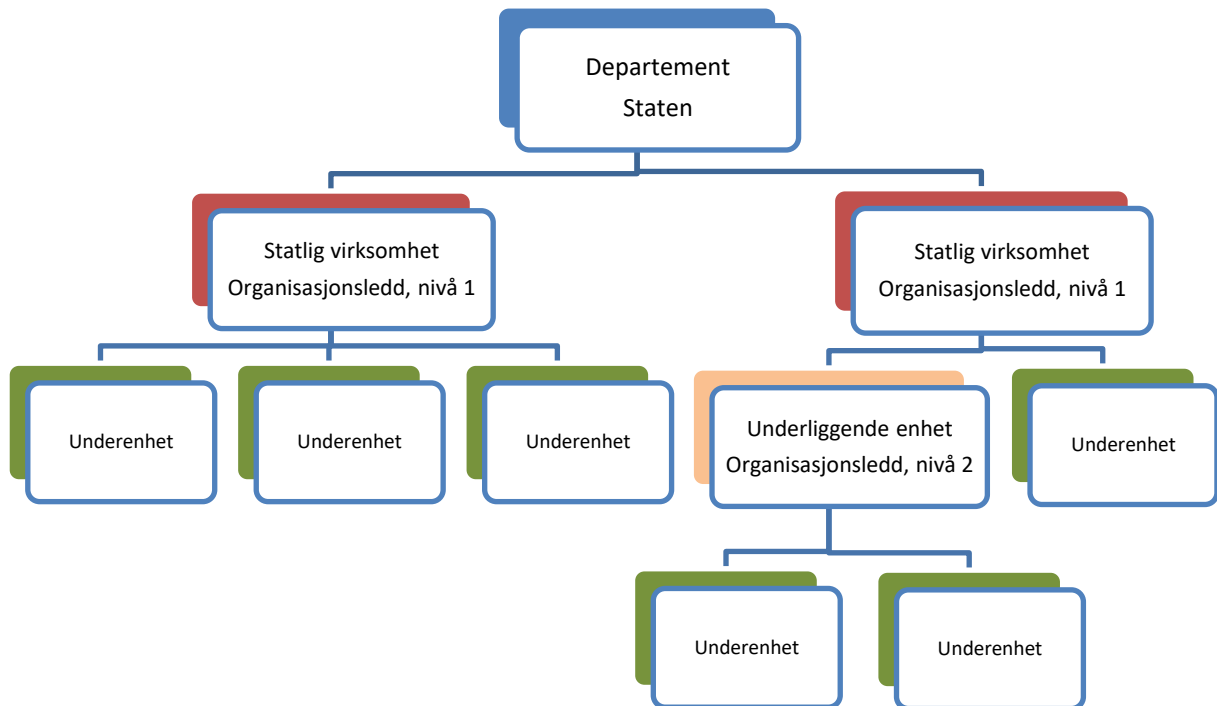
Den statlige virksomheten må melde hvilke ulike adresser (kontorsteder) den har.

For alle statlige virksomheter registreres det minst én underenhet⁴. Det skal registreres én underenhet for hver adresse der den statlige virksomheten har kontorsted eller lignende med minst én ansatt. Registrering av underenheter følger internasjonale krav til statistiske enheter. Informasjon og regelverk om underenheter finnes på Brønnøysundregistrenes hjemmesider.

Hver underenhet blir tildelt et eget organisasjonsnummer. Dette brukes blant annet til rapportering av ansatte.

Underenheter skal knyttes til det organisasjonsleddet de er underlagt.

Illustrasjon:

⁴Jf. forskrift om registrering av juridiske personer m.m. i Enhetsregisteret § 10.

4. Hvilke opplysninger skal registreres i Enhetsregisteret?

Enhetsregisterloven § 5 inneholder en liste med opplysninger som skal meldes ved førstegangsregistrering i Enhetsregisteret, og § 6 inneholder en liste med opplysninger som skal registreres «om de finnes». Statlige virksomheter skal registrere de fleste opplysningene som er listet opp i § 5. Statlige virksomheter kan også ha noen av opplysningene i § 6, men flere av disse er ikke relevante eller relevante bare for noen virksomheter, jf. omtale i punkt 5 og 6 nedenfor. Noen av begrepene har også et annet meningsinnhold i statlig sektor enn i privat sektor.

Følgende opplysninger skal registreres for Statsministerens kontor, alle departementer, Sametinget, statlige virksomheter (og ev. underliggende enheter):

Virksomhetens navn, jf. § 5 andre ledd bokstav a

Navnet som skal registreres, er det offisielle navnet til virksomheten. Forkortelser skal ikke meldes.

Adresse, jf. § 5 andre ledd bokstav b

Dette er gateadressen til virksomhetens besøksadresse, eller hovedkontor dersom virksomheten ikke har særskilt besøksadresse. Har virksomheten postadresse, skal denne også meldes.

Organisasjonsform, jf. § 5 andre ledd bokstav c

Statsministerens kontor og departementene registreres med organisasjonsformen staten.

Statlige virksomheter skal registreres som organisasjonsledd. Tilknytningen til det departementet som er registrert som staten, skal fremgå.

Formål, jf. § 5 andre ledd bokstav d

Her gis en kort beskrivelse av virksomhetens viktigste oppgaver og samfunnsoppdrag. Beskrivelsen skal dekke den aktiviteten virksomheten driver. Beskrivelsen skal være kortfattet og presis, uten å gå i detaljer.

Daglig leder eller kontaktperson, jf. § 5 andre ledd bokstav f

Daglig leder eller kontaktperson er alltid en fysisk person. Virksomheten skal melde virksomhetens øverste leder eller den som er gitt fullmakt til å opptre på virksomhetens vegne utad.

Revisor, jf. § 6 første ledd bokstav d

Statlige virksomheters regnskaper revideres av Riksrevisjonen. Nye statlige virksomheter som registreres, skal melde Riksrevisjonen i feltet for revisor.

Om enheten har filialer eller annet fast drifts- eller forretningssted, jf. § 6 første ledd bokstav l

Opplysninger om ev. underenheter (filialer) skal meldes, jf. omtale i punkt 3.

Elektronisk varslingsadresse, jf. forskrift til enhetsregisterloven § 8a

Alle som er registrert i Enhetsregisteret, har plikt til å registrere elektronisk varslingsadresse. Dette er elektronisk kontaktinformasjon som per i dag er mobiltelefonnummer eller e-post. Bestemmelsen er teknologinøytral.

5. Hvilke opplysninger kan registreres?

Signatur, jf. § 6 første ledd bokstav f

Reglene om signatur i en virksomhet styrer hvem som i kraft av sin rolle i virksomheten har rett til å opptre utad på vegne av enheten og forplikte virksomheten. Statlige virksomheter er del av en større enhet (juridisk person); statsforvaltningen, og signaturbegrepet i statlig sammenheng avviker derfor vesentlig fra bruken av begrepet i privat sektor.

Noen statlige virksomheter kan imidlertid ha behov for registrert signatur. Dette kan blant annet gjelde dersom virksomheten ønsker at en annen enn registrert daglig leder eller kontaktperson (etter § 5 andre ledd bokstav f) skal kunne signere bestilling på rammeavtale med banker om betalingsformidling og kontohold.

Registrert signatur gir rett til å signere på vegne av virksomheten i alle forhold. Avgrensede fullmakter, for eksempel til enkelte områder, er ikke en registeropplysning og må ev. dokumenteres på annen måte. Det tilrådes at signatur kun registreres i nødvendige tilfeller.

Registrert signatur er forbeholdt statlige virksomheter registrert som organisasjonsledd på nivå 1.

Styremedlemmer, jf. § 6 første ledd bokstav c

Styrets ansvar og oppgaver er også et område der det er et vesentlig avvik mellom privat og offentlig sektor. Et styre i en statlig virksomhet har ikke samme beslutningsmyndighet og ansvar som et styre i et privat selskap. I private selskaper representerer styret eierne og skal ivareta eiernes interesser. Et styre i en privat enhet har vide fullmakter og ansvar.

Statlige virksomheter er ikke egne rettssubjekter. En underliggende statlig virksomhet kan være faglig uavhengig uten å være administrativt uavhengig. Statsråden har et konstitusjonelt og politisk ansvar for statlige virksomheter, jf. punkt 3 over.

I statlige virksomheter er styrets fullmakter utledet av ev. særlovgivning og av de fullmakter og instruksjoner ansvarlig departement har gitt dem. Det er i hovedsak nettobudsjetterte virksomheter som har et styre.

Dersom styret har myndighet i saker som gjelder strategisk utvikling av virksomheten, økonomi, virksomhetens organisering mv., er hvem som sitter i styret likevel interessant informasjon for allmennheten, og er omfattet av registreringsplikten. Hvis den statlige virksomheten har et styre med slike oppgaver, skal styret meldes til Enhetsregisteret. En protokoll eller et vedtak som viser valget/utnevningen skal legges ved meldingen. Vedlegget lastes opp i Altinn.

Hvis den statlige virksomheten har et organ benevnt som styre, som likevel ikke har ansvar som nevnt, skal det ikke registreres i Enhetsregisteret. Dette kan være f.eks. faglige organer og nemnder med styre i navnet, som likevel ikke er ansvarlig for driften av virksomheten.

Regnskapsfører, jf. § 6 første ledd bokstav e

Statlige virksomheter er selv ansvarlig for sitt regnskap og er den som formelt sender regnskapsopplysninger til statsregnskapet.

Statlige virksomheter som bruker DFØ som leverandør av lønns- og regnskapstjenester skal registrere DFØ som regnskapsfører. Når DFØ blir registrert som regnskapsfører, blir nødvendige roller og rettigheter i Altinn delegert til DFØ, slik at DFØ blant annet kan hente skattekort og levere anmeldingen på vegne av virksomheten.

6. Hvilke opplysninger skal ikke registreres i Enhetsregisteret?

Samordnet registermelding i Altinn er bygd opp slik at bare de nødvendige delene av skjemaet blir synlige. Når det krysses av for organisasjonsform, blir dermed de feltene som ikke er relevante for den aktuelle organisasjonsformen, skjult. De opplistede punktene nedenfor vil derfor skjules for virksomheter som meldes som *staten* eller som meldes som *organisasjonsledd*.

21.2.2020

Stiftelsestidspunkt, jf. § 5 andre ledd bokstav e

Stiftelsestidspunkt skal ikke registreres for statlige virksomheter. Endringer og omorganiseringer innenfor statlig sektor er ikke å anse som stiftelse i lovens forstand, heller ikke om det opprettes nye virksomheter.

Deltakere med ubegrenset ansvar for selskapets forpliktelser, jf. § 6 første ledd bokstav a

Dette er ikke en relevant opplysning for statlig sektor.

Prokura jf. § 6 første ledd bokstav g

Prokura registreres ikke for statlige virksomheter.

Norsk representant for utenlandsk enhet, jf. § 6 første ledd bokstav h

Dette er ikke en relevant opplysning for statlig sektor.

Enhetens ansvarskapital, jf. § 6 første ledd bokstav i

Dette er ikke en relevant opplysning for statlig sektor.

Antall ansatte, jf. § 6 første ledd bokstav j

Opplysninger om antall ansatte ivaretas gjennom a-ordningen. Dette innebærer at virksomheten ikke registrerer opplysninger om dette i Samordnet registermelding.

Om enheten inngår i et konsern, jf. § 6 første ledd bokstav k

Dette er ikke en relevant opplysning for statlig sektor.

7. Hvem har ansvar for å oppdatere opplysningene i Enhetsregisteret?

Myndighet til å bestemme organiseringen av statsforvaltningen ligger hos regjeringen og det enkelte departement innenfor sin sektor. Dette omfatter beslutning om å opprette nye virksomheter, avvikle virksomheter eller flytte ansvarsområder mellom virksomheter. Departementene har også ansvar for å sørge for at opplysningene i Enhetsregisteret om hvilke underliggende statlige virksomheter som finnes, er oppdatert i tråd med politiske beslutninger og departementets vedtak.

Det er ikke regulert *hvem* som skal oppdatere Enhetsregisteret på vegne av departementet. Det vil si at vanlige delegasjonsregler og føringene i enhetsregisterloven gjelder. Meldinger skal dermed signeres av daglig leder/kontaktperson i vedkommende departement eller statlige virksomhet, eller av den som daglig leder/kontaktperson har delegert retten til å signere meldinger til. Slik delegering av rett til å signere meldinger kan gjøres i Altinn.

Departementet må sørge for at informasjonen i Enhetsregisteret og på departementets nettsider om departementet og dets statlige virksomheter stemmer overens, og sørge for at endringer blir meldt i tråd med kravene i enhetsregisterloven.

For registrering av nye statlige virksomheter kreves det at skjemaet *Samordnet registermelding* er fylt ut og signert. Ved førstegangsregistrering av statlige virksomheter skal det fremlegges dokumentasjon for at virksomheten er opprettet og oppfyller kriteriene i *bestemmelser om økonomistyring i staten* kapittel 1 punkt 1.2 (for eksempel i form av brev fra ansvarlig departement).

Ved melding om sletting og omorganiseringer på nivå 1 kreves det vedlegg i form av et brev fra overordnet departement som viser beslutningen. Ved oppretting eller nedleggelse av et departement sendes brevet fra Statsministerens kontor.

SSB behandler alle meldinger til Enhetsregisteret som vedrører offentlig sektor, herunder statlige virksomheter. SSB oppdaterer opplysningene i Enhetsregisteret gjennom det tilknyttede Virksomhets- og foretaksregisteret, som SSB forvalter.